

Jaromír Černý:

Pravidla inventárního popisu starších hudebních rukopisů

Evidenční hudebních pramenů středověku a renesance uložených v ČSR patří k základním a v současné době nejdůležitějším úkolům československé muzikologie, představující podmínku, bez níž není možno pomyslet ani na rozsáhlejší práci na kritických edicích českých a slovenských památek, ani na vědecké zpracování dějin nejstarší hudby v našich zemích na úrovni světové medievalistiky.

Starší soupisy významných rukopisných fondů ČSR¹⁾ již ovšem potřebám muzikologů zdaleka nepostačují, neboť popisy hudebních rukopisů jsou tu - při vší dobré vůli - zpracovány jen velmi kuse a nepřesně.

V poslední době pořídil Václav P l o c e k katalog latinských hudebních rukopisů Státní knihovny ČSR (UK)²⁾. Svou důkladností, zevrubností a precizností, opírající se o faktografické i metodologické výsledky současné světové muzikologie, je toto dílo významným činem české medievalistiky, příkladem hodným následování.

Zkušenosti z práce na katalogu shrnul autor v "Zásadách popisu rukopisů psaných ve starých notačních systémech"³⁾, jež jsou bezesporu dosud nejdokonalejším metodologicky utříštěným souborem pravidel pro katalogizaci nejstarších hudebních pramenů zhruba do konce 16. století.

- 1) Truhlářův katalog rukopisů pražské Universitní knihovny, Bartošův katalog fondů Národního muzea, Podlahův soupis rukopisů kapitulní knihovny aj.
- 2) "Catalogus codicum notis musicis instructorum qui in Bibliotheca publica rei publicae Bohemicae socialisticae in Bibliotheca universitatis Pragensis servantur, Praha 1973.
- 3) Hudební věda 1968, č.2, str. 230

Nelze však přehlédnout, že vzhledem k mimořádné náročnosti katalogizace tohoto druhu a k nedostatku kvalifikovaných katalogizátorů, schopných Pločkovy zásady - nutně do detailu - realizovat, není možno zaručit systematické zpracování rukopisných fondů v ČR či dokonce pokusit se je časově vymezit.

Naproti tomu schůdnější cestou k vytčenému cíli by byla prosazím jen základní evidence všech našich hudebních rukopisů. Tato akce bude nyní řízena hudebním oddělením Státní knihovny ČR; její uskutečnění bude mít tyto výhody:

- vzhledem k menší pracovní náročnosti bude možno zaručit dokončení během 5 - 10 let;
- na soupisu se budou patrně podílet i ti specialisté, kteří by se sotva zavázali na úkor vlastního badatelského programu podniknout nejméně pětiletou zevrubnou katalogizaci jediné sbírky;
- pro tuto práci bude možno sazkolit i řadu muzikologů mladších, jejichž erudice a zkušenosti by zatím nestačily k práci na komplikované katalogizaci v duchu zásad V. Pločka;
- takto pořízený soupis-inventář bude i nadále souborem popisů otevřeným dalšímu zpracování a využití: 1/ katalogizátorům nejdůležitějších rukopisných fondů, které bude ovšem nutno jednou zpracovat na nejvyšší úrovni monograficky, bude orientující pomůckou k zjištění repertoárových konkordancí, proveniencí, datování kodexů, k zjištění srovnávacího materiálu paleografických studií atp., 2/ eminentní oporou se stane zejména speciální soupis repertoáru, které sehraji v našich poměrech roli stejně důležitou jako podrobné katalogy velkých sbírek. Jen tak bude totiž možno evidovat památky českého chorálu, české duchovní písně a vícehlasu, roztroušené v malých sbírkách nebo izolované v mnoha místech ČR, aby evidence zároveň podchytila

podstatné vztahy uvnitř repertoáru a stala se tak přímým východiskem kritické edice památek.

Následující pravidla této základní evidence hudebních rukopisů⁴⁾ využívají - se svolením autora - i textu Zásad V. Pločka. Pochopitelně se však evidence tohoto druhu omezí na informace základní.⁵⁾

Základní soupisový záznam o rukopisu má tyto údaje:

- značku rukopisu
- neskrácený popis formální
- zkrácený popis obsahový
- poznámku

1. Značka rukopisu

(signatura) je umístěna ve středu lístku v záhlaví. Signatura udržuje pevné pořadí údajů o uložení rukopisu v nejstručnější formě: místo, instituce, signatura (příp. inventární číslo apod.). Názvy nejznámějších institucí, vlastních rukopisných fondů, možno uvést ve zkratkách, např. Státní knihovna ČR: Praha, SK ČR I B 4. Užíváme zpravidla jen vžitě názvy institucí a vždy jednotně a praxí popisu v souborném hudebním katalogu. Je-li rukopis již zpracován v obecném tištěném katalogu, připisujeme za signaturu po malém mezerovém odsezení také zkratku a číslo tohoto katalogu. Například: Praha, SK ČR I B 4a Truhlář C 54. Seznam zkratk a literatury musí být vypracován pro každý zpracovaný fond.

- 4) Srv. J. Černý: Soupis hudebních rukopisů Muzea v Hradci Králové, *Miscellanea musicologica* XIX, 1966. V duchu předkládaných pravidel je tu vypracován katalog rukopisů na str. 31-67.
- 5) Odkazují tu na obecný důvod do problematiky katalogizace starších rukopisných pramenů, který podal V. Ploček v citovaných Zásadách a který je třeba i zde přijmout za východisko arii zjednodušeného pracovního postupu. - Odlišný názor na evidenci nenotovaných zpěvních textů bude tu uveden na svém místě.

2. Formální popis

tvorí další odstavce a zachycuje co nejstručněji a v pevně stanoveném pořadí tyto údaje:

- Isací látka: papír nebo pergamen (zkratka perg.).
  - Stáří rukopisu: rok udáváme arabským číslem: století označujeme zkratkou a arab. číslem, polovinu století zkratkou (1410; 13. stol.; 2. pol. 16. stol.). Hranice možné datace označíme zlomkem /14./15. stol.; 1450/1480/. Mezi termíny, kdy pisatel rukopis započal a ukončil, vkládáme pomlčku /1450-1480/. Zpřesnění údajů vyjádříme slovně /před r. 1543; konec 15. stol./.. Je-li kodex složen z více částí, psaných v různých dobách různými pisateli, zachytíme všechna data zápisů a dodržujeme přesně pořadí, ve kterém jdou jednotlivé složky za sebou /zač. 15. stol. + konec 14. stol. + 1510-1540/. Datace přípisů (črebných doplňků z mladší doby, nemají-li ráz systematického doplňování) se na tomto místě neuvádějí.
- Datování rukopisů přihlíží k datu zápisu skladeb v rukopisu obsažených a nedatuje jednotlivé skladby podle vzniku kompozice. Pro datování rukopisů, pokud není přímo zapsáno v kodexu samém, je třeba přihlížet k této hlediskům, která nám usnadní časové zařazení neznámého rukopisu: rozhodující pro datování nejstarších kodexů je písmo textu, pak teprve notace, která může být časově odlišná a udržovat mnohdy konzervativně starší typ. Pro časové zařazení rukopisu sledujeme jeho repertoár, u vokálních skladeb jazyk textů, stav svátků, termíny kanonizace svatců, kalendář, světský a monastický charakter rukopisu, filigrány, archiválie a poznámky připojené v rukopisu.

Datování kodexu se snažíme provést samostatně na základě vnější kritiky pramenů, obzvláště přejímáme údaje připravené mladšími rukama na předešlých atd., nebo údaje místních katalogů či literatury.

- Rozsah rukopisu udáváme podle skutečného současného stavu počtem folií /f., plurál ff - bez tečky/ nebo stran /p., plurál pp/. Nečíslovaná folia či stránky na začátku nebo na konci kodexu /předádky, prázdné listy/ uvedeme v hranaté závorce /předádky, prázdné listy/ uvedeme v hranaté závorce římskými číslicemi, např. /IV/+340+/VII/ff. Zjištěné drobné chyby starší foliace opravíme v hran. závorce, např.: 240 /opravné: 245/ff; na chybné údaje literatury nebo tištěných katalogů však upozorníme až v poznámce a současně naznačíme chybný sled číslování, např.: f. 65bis, ff 35, 38i, 39. Je-li porucha foliace značnějšího rázu, konstatujeme ji v poznámce, ale upustíme od zevrubné kritiky a pokusíme o nápravu. Staré a původní foliace mají vždy přednost, i když jsou chybné, zvláště je-li rukopis podle nich citován v literatuře. Úpravy foliace smějí uskutečňovat vždy jen po dohodě a vedoucím, jehož správné popisování fondů náleží. Novou foliaci nečíslovaných rukopisů provádíme označováním listů po desítkách a číslujeme navíc ještě ty listy, na kterých počiná dílo nové v pokračovacích komplexech. Číslo písně zásečně měkkou obyčejnou tužkou do pravých rohů rektových stran. Při foliování započítáváme kromě předádky, jejíž příslušný text s textem rukopisu přímo nesouvisí, všechna, byť i jen zčásti zachovaná folia.
- Velikost rukopisu udáváme rozměrem výšky x šířky vazby nebo obálky v cm, míry zaokrouhluje na půl cm. Na příčný formát (výška kratší než šířka) upozorníme v závorce za údajem o rozměrech zkratkou příč., např. 10 x 22 cm (příč.).
- Vazba rukopisu: postací stručný údaj o původnosti (např. původní, mladší, nová) a materiálu (dřev. desky potažené kůží, plátěná, papírová, popsaný perg. list). Podstatné údaje doplňující (výzdoba, nápisy atd.) uvedeme v poznámce.

- f/ Výzdoba rukopisů: co nejstručněji charakterizujeme typ výzdoby, např. nádherná a četná iluminace figurální, iniciály, ornamentika; skromná řemeslná výzdoba, veršálky atp. Popis doplníme v poznámce jde-li o rukopis neznámý či méně známý, ale odkážeme na literaturu, je-li rukopis v tomto ohledu již zpracován. V poznámce též upozorníme na vyobrazení hudebních nástrojů, hudebníků, zpěváků atp.
- g/ Notace: označíme stručně druh notačního systému užitého v rukopise, podrobnější údaje uvedeme v poznámce: Např.: chorální notace; mensuralní notace; chorální a mensuralní notace atp.
- h/ Pisárské ruce: zde postačí jen přibližný údaj o počtu hlavních písárských rukou /např. 1 písař; 1 hlavní písař; několik písářů/. Upřesňující - byť též stručné - údaje uvedeme v poznámce.

Jednotlivé údaje sub a/ - h/ oddělujeme od sebe delší vodorovnou pomlčkou.

Na další řádek /odstavec/ napíšeme zjištěnou provenienci rukopisu. Podkladem pro zjištění je především rukopis sám, jeho údaje majetnické, hudební repertoár, typ užitě notace, jazykový stav rukopisu, zastoupené svátky officii, které mohou upozornit na monastický nebo světský původ rukopisu. Provenienční nám osvětlují i obsahové vztahy v písničkách, jejich literární předlohy a kontrafakta. Pomocí nám mohou i tiskuté pojednání o historii rukopisu a edice. Zásadně je nutno upozorňovat na českou provenienční.

Údaj o provenienční je jedním z nejdůležitějších přírodních katalogizace pro historii rukopisu a fondu. Nemůže být proto redukován jen na odkaz katalogizovaného díla k příslušnému existujícímu fondu. Provenienční rukopisu není rovněž údaj o jeho současné uložení v některé instituci /provenienční není např. Univerzitní knihovna/.

PŘÍKLADY FORMÁLNÍHO POPISU:

Hradec Králové, Krajské muzeum II A 6 Černý 6

Perg. - 1505 - 367 ff - 70 x 45 cm - vazba pův., dřev. desky potaž. kůží se vtlac.ornam., ozdobné kování - nádherná výzdoba, 18 miniatur v iniciálách - chorální a mensuralní notace - 2 hlavní písáři

Provenience: literátské bratrstvo na kůru u sv. Ducha v Hradci Králové

Fraha, SK ČSR VI B 24

Truhlář 1098

Papír - 16. stol. - 336 /správně: 342/ff - 41 x 21 cm - vazba pův., lepenkové desky - prosté iniciály - chorální a mensuralní notace - 1 hlavní písař

Provenience: z chrámu sv. Haštala (v Praze?)

3. Obsahový popis

Do čela obsahového popisu položíme název rukopisu, a to název vžitý, pokud neodporuje skutečnému obsahu rukopisu (např. Kancionál Jistebnický, Antifonář loucký, Kancionál Frantův). Jestliže vžitý název neodpovídá skutečnému obsahu rukopisu, uvedeme ho pouze v poznámce a do čela popisu postavíme řinovaný název, který vystihuje pokud možno jednoznačně obsah rukopisu.

Utvoření názvu vyžaduje značné obezřetnosti; k dispozici je však celá škála pojmů, které lze případně kombinovat. Název je přirozeně shrnujícím označením repertoáru, a je třeba zde charakterizovat i jeho jazyk, např. Graduál latinský, Kancionál český, Rorátník český, Latinské vícehlasé mše-tenor, Vícehlasé skladby - bassus (skladby nejrozšířenější).

ších forem), Vícehlasý kancionál český (pouze písně, nikoli moteta, části mší atp.). Zvláště zde upozorní na české graduály 2.pol.16.stol., které nezřídka vedle liturgických zpěvů mše zapisují buď celé soubory písní (doporučují tu termín Český graduál a kancionál), či písně zařazené k mešnímu formuláři (doporučují termín Český graduál s písněmi).

V dalších odstavcích pak je třeba přehledně, leč zhrubně uvést repertoár rukopisu, pokud není naprosto jednoznačně vystižen již názvem rukopisu. Také zde jsou nároky na terminologickou přesnost značné.

Zásadně oddělíme jednohlas a vícehlas. - Ustálený rozvrh latinských graduálů a antifonářů nepůsobí obtíž, jsou-li přesně rozpoznány všechny zánry a formy liturgického zpěvu a kryje-li se jejich sestava s příslušnou normou; odchylky od normy je třeba vhodným způsobem evidovat (kupř.: proprium missae neobsahuje Communio, ordinarium missae neobsahuje Agnus Dei), v některých případech je třeba popsat normu mladších liturgických zpěvníků, zejm. českých graduálů 16.stol.

U vícehlasého repertoáru je třeba rozlišovat zejm. cykly ordinarium missae, cykly propria missae a celé mše, kombinující části propria a ordinarium v jeden celek, případně upozornit, že do těchto sestav jsou zařazovány i písně či moteta. Žádoucí je též odlišit moteta od responsorií (mají obvykle vyznačeny versus a repetendu), antifon, hymnů (začínají zpravidla textem druhé strofy), sekvencí či vícehlasých písní.

Formulací výřtu repertoáru je nutno upozornit na jeho uspořádání: kupř. písně mohou být řazeny podle postupu církevního roku či spásány jen jako náhodný sborník vznikající postupným přispíváním.

Přirozeně se zmíníme i o nenotovaných textech (event. s nápěvnými odkazy) jinak známého repertoáru zpěvního.

Rozepis obsahu provedeme akračně. Ujijeme dvojsloupcového systému: v levém sloupci zapíšeme rozsah oddílů, v pravém obsah. Rozepíšeme však pouze hlavní oddíly (celky) rukopisu s uvedením prvé a poslední skladby, jež oddělíme od sebe ležatým křížkem jako incipit a explicit.

Skladby musí být určeny co nejpřesněji: u liturgických skladeb je třeba uvést název svátku - nejlépe v jazyce rukopisu -, liturg. zařazení a druh zpěvu se stručným textovým inicitm, např. Dom.I Adv., Intr. Ad te levavi. (Pokud by ovšem příliš krátké inicitium nestačilo zcela jednoznačně skladbu citovat, zapíšeme inicitium potřebné délky; kupř. slovy Adest dies začínají desítky středověkých veršovaných skladeb). Je-li prvá skladba na začátku porušena, snažíme se skutečný inicitium doplnit; doplněný inicitium dáme do hran. závorek, za ním uvedeme začátek textu v rukopise (např. /Dom. I Adv., Intr.Ad te levavi/ ///bescam neque irrideant me). Chybějící text tedy naznačíme třemi šikmými čarami, zatímco načítelnost textu třemi tečkami, např.: ///bescam neque...me inicitium mei. Pro označení oddílů, které v popisu podtrhneme, lze využít rubriky rukopisu (obvykle text zkrátíme, vypustíme nadbytečné flokuly a napíšeme v uvozovkách), utvořené označení klademe do hranatých závorek. Texty transkribujeme dle norem platných pro příslušné historické období.

Je-li třeba, připojíme stručnou poznámku o detailnějším rozčlenění velkých oddílů, poznámku o zvláštnostech repertoáru, doplňcích (zvláště meorganických) a některých význačných samostatných skladbách, od jejichž rozpisu však upouštíme a které dokládáme edicemi a literaturou jen výjimečně ze zvláštních důvodů. (Lze kupř. kladu upozornit na neznámý a v některém ohledu významný zápis písně Hospodine pomiluj ny, nápěvné odkazy k dosud neznámým světským písním, neznámé a důležité akrostichy, autorské atribuce u skladeb považovaných za anonymní, ve vícehlasých sbornících uvádět jména autorů v rukopisu označených atp.).

PŘÍKLADY OBSAHOVÉHO POPISU:

Kancionál Franušův

Obsahuje: a/ jednohlasé a vícehlasé části lat. ordinaria missae, jednohlasé části propria missae a soubor sekvencí pro vybrané hlavní svátky roku, b/ soubor mensurálních jednohlasých i vícehlasých latinských a českých písní (též notovaných), uspořádaný podle postupu církv. roku, c/ soubor latinských a českých vícehlasých skladeb (2-5hlasá moteta a písně staršího typu, 3-5hlasá moteta a písně novější) uspořádaný podle postupu církv. roku, d/ v doplňcích též vybrané jednohlasé části officia a zpěvy procesní.

- přideští /DOPLŇKY: Sanctus-Agnus Dei
1a /DOPLŇKY: Kyrie
1b /Implicit/ "Anno ab incarnatione christi ultra mille et quingentos quinto x industrius vir dominus Ioannes cognomine Franus arte pannifex, civis in urbe Grecregine x hoc x opus in templum Spiritus sancti x comparavit quam optime consulere queat."
2a - 44a /Ordinarium missae/ 2a-27b Kyrie-Gloria (převážně s tropy); 28a-44a Sanctus (též s tropy).
45a - 118a /Proprium missae/ Proprium de Tempore, de Sanctis et Commune Sanctorum; Missa Rorate in Adv. se souborem antifon před Intr. x Missa pro defunctis, Intr. Requiem; k některým mšm zařazeny též sekvence.
118a - 127b "Patrem" Chorální i mensurální, též vícehlasé.

- 128a - 129b /DOPLŇKY k Propriu missae/
130a - 240b /Sekvence/ De Tempore, de Sanctis et Commune Sanctorum; In Nativitate D., "Grates nunc omnes" x De BMV, "Flos de spina".
241a - 301 b /Cantiones/ "Ave Ierarchia" x "Gaude celestis civitas".
302a - 310b /DOPLŇKY/ 302a-304b k Propriu missae; 305a-308b Matutinum in Nativ. D., in Resurrectione D.); 308b-310b k Propriu missae.
311a - 356b /Vícehlasé skladby/ "Ave regina celorum ave domina" x "Regina celi letare". Na prázdných osnovách ff 316b-320a dopsaány chorální zpěvy k procesí a "Kyrie de Passione domini".
356b - 366b /DOPLŇKY/ 356b-363a Proprium missae se zařazenými sekvencemi; 363a-366b Ordinarium missae, Proprium missae a sekvence.
367a - 367b /Rejstřík formulářů ročních mš/ "Feria secunda" x "in dominica".

Kancionál latinský

Obsahuje jednohlasé lat. písně, vesměs s akrostichy. - Podstatnou část rukopisu tvoří 3 soubory písní Václava Nicolajdese Vodňanského, které jsou opisem tisku "Cantiones evangelicae", Vittenberg 1554.

- 1a - 5b /Rejstřík písní/
9a - 51b "Cantiones de Incarnatione Domini, auctore N. Venceslao Nicolaidis Vodnianio" "Venit tempus acceptum" x "Gaudet Ecclesia quod virgo Maria". - Akrostichy vytvářející souvislá sdělení, např. "Venceslaus Nicolaides Vodnianus magister artium liberalium notarius satecensis". - České překlady všech těchto písní zapsány v rkp. Hradec Královský II A 11, ff 243a - 309a.
52a - 78b "Cantiones de Nativitate Domini, eisdem auctoris". "Adeste pii cultores divini" x "Admiranda Trinitatem".
80a - 171a "Cantiones de Incarnatione Domini, a diversis auctoribus compositae" "Omnes nunc conamus" x "Nocte surgentes vigilemus omnes".
183b - 216a "Cantiones de Sanctis, auctore Venceslao Nicolaidis Vodnianio" "Vatis magni sanctitatem" x "Laeta mente exclamemus".

Hlasové svazky (Stimmbücher) jednoho kompletu vícehlasých skladeb popíšeme samostatně jen v oddíle značky a formálního popisu, za něž připojíme ještě název rukopisu. Obsahový popis provedeme pak souhrnně, neboť obsahové jednotky jednotlivých svazků spolu nutně korespondují:

- Klatovy, Okresní muzeum (bez sign.)
Papír - kolem 1584-1605 - 218ff - 32,5 x 21 cm - vazba pův., dřev.desky potaž.koží - bez výzdoby - bílá mensurální notace - 1 hlavní písař
Provenience: literátské bratrstvo v Klatovech
Vícehlasé skladby - bassus
Klatovy, Okresní muzeum (bez sign.)
Papír - kolem 1584-1605 - 237 /správně:238/ ff - 32,5 x 21 cm - vazba pův., dřev.desky potaž.koží - bez výzdoby - bílá mensurální notace - 1 hlavní písař
Provenience: literátské bratrstvo v Klatovech
Vícehlasé skladby - tenor
Obsahuje latinské cyklické mše (cykly ordinaria, cykly propria, cykly kombinované) 5-8hlasé, latinská i česká moteta (též antifony responsoria, hymny) 5-8hlasé (samostatně i jako součásti mešních cyklů); autoři většinou označeni (Andreas Ch. Gevicemus, Paulus Spongopeus Gistebnicenus, Andr. Kanturek, Simon Barjona, Georgius Richnovinus, Johannes Simonides, Johannes Stephanides, Petrus Fabricius, Jacob Handl, Paulus Sartorius, Phds Monte?).
přideští přideští "Ad epistolam et Evangelium quinque vocibus" "Et cum spiritu tuo" (souběžně "I také s duchem") atd.
1a 1a "Aliud septem vocum, G.T." "Et cum spiritu" (souběžně "I také s duchem") atd.

- 2a-2b - "Index"
"1.Off.Super Domine Deus omnipotens. Sex
vccum.And.Gevicenus" x47."Responsorium
Nativitatis quinque vo: Verbum caro fac-
tum est".
- 3a 2a "Invitatorium 8 vocum P.S.G. composuit
X 1594.
Alleluia".
- 3b - /Index - pokračování/
"48. Miserere mei Domine: Contere
Domine. Octo vocum P.S.G." x "60.
Oficium super: O bella bianca octo
vccum".
- 4a-216b 4a-237b /Vícehlasé skladby/
"1.Offitium sex vocum super Domine
Deus omnipotens (baritonans - 2us
tenor), Kyrie, Gloria, Credo, San-
ctus" x "60.Bassus 2.chori (Tenor
2.chori) octo vocum O bella bianca
Paulus Sartorius, Kyrie, Gloria
/bassus: jen fragment!/, Credo /pou-
ze tenor!/".

4. Poznámka

V poznámce, které je vyhrazen poslední odstavec, doplníme údaje formálního popisu v tom pořadí, jakým byl popis proveden. Je třeba upozornit zvláště na možnost:

- a/ určit filigrány papírového rukopisu, jestliže by jejich zjištění přispělo k přesnému datování či určení proveniencce, jež není možno uspokojivě provést jiným způsobem;
- b/ poznamenat zjištěné skutečnosti, které katalogizátora vedly k určení stáří rukopisu (přípisky, datované zápisy atp.);
- c/ učit poznámku o foliacích, poruchách foliace, ve vázanych či vytržených listech;
- d/ Je-li třeba, doplnit údaje o výtvarné stránce rukopisu, uvést nápisy na vazbě, určit text či nápěv na perg.lis-
tech tvořících obálku rukopisu atp.;
- e/ upozornit na významné zápisy svědčící o provenienci, užívání a dějinách rukopisu.

Nevyhnutelně je třeba blíže charakterizovat notaci rukopisu: počet osnov, klíče, typ notace (zejména pokud jde o starší zápisy chorální; popis mensurálních notací není třeba komplikovat: stačí posnamenat např. černá mensurální notace českého typu, zjednodušená bílá mens.notace atp.).

Bude-li to účelné, je možno charakteristiku notace spojit s výčtem písařských rukou (doba zápisu, typ notace, rozsah folií), které jinak uvedeme jen rámcovým zjištěním (přibližný počet rukou, existence hlavního písaře a písařů doplňků s chronologií jejich zápisů, příp. údaj o tom, že rukopis vznikl postupným připsováním skladeb).

Na závěr udáme event. vžitý (a nesprávný!) název rukopisu, nebo název, pod nímž rukopis vystupuje ve sbírce, staré signatury či inventurní čísla. - Je tu možno uvést i zjištěnou literaturu, zabývající se rukopisem, zvláště pokud jde o literaturu málo známou, zapadlou, články v regionálním tisku, na což bývá katalogizátor často upozorněn správcom sbírky.

PŘÍKLADY POZNÁMKY :

/Framustv kancionál/

k stáří rkp. viz přípis na f.1b
apertura, ztraceno 1 folio za f.366
popis vazby: K.Chytil, Dějiny českého knižství; popis
výzdoby: K.Chytil, Vývoj miniaturního malířství čes-
kého za doby králů rodu Jagellonského;
notace: chorální: 10 čtyřlínkových osnov, klíče c, f, nota
choralis rhombica, typus exactus; 11 pětilínkových
osnov, klíče c, f, nota chor.rh., typus ex. (doplňky);
na pětilínkových osnovách, klíče c (event. bez klíčů),
nota chor. rh. (vícehlasy);
mensurální: pětilínkové osnovy, klíče c, f, černá
mens.notace, vyspělý český typ (vícehlasy, písně);
též na čtyřlínkových osnovách (mens. tropy uprostřed
chorálních zápisů); pětilínkové osnovy, klíče c, f, g,
bílá mens. notace (vícehlasy); hlavní písaři 1505, do-
plňky 4 písaři patrně v 1.pol.16.stol.
Starší signatury: B 1, MS 43; rukopis zpracoval monograficky
D.Orel (Kancionál Framustv, Praha 1922).

Pravidla inventurního popisu starších hudebních rukopisů

Zpracoval dr. Jaromír Černý
za konsultativní spolupráce členů katalogizační komise SHK:
dr. Jana Kouby, dr.Václava Flocka CSC,
Oldřicha Pulkerta prom.hist. a dr. Theodory Strakové CSC.

Vydala SK ČSSR - UK v dubnu 1969
Vytiskla rozmočovna SK ČSR